

УДК 343.982.33

КРИМІНАЛІСТИЧНІ ОБЛІКИ ДЕПАРТАМЕНТУ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ ПІДТРИМКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Владлена ПРИХОДЬКО,

викладач кафедри криміналістики та судової експертології
Харківського національного університету внутрішніх справ

АНОТАЦІЯ

У статті розглядається сучасний стан криміналістичних обліків, призначення кожного обліку, а також порядок отримання криміналістично-значущої для розслідування інформації з криміналістичних обліків Департаменту інформаційно-аналітичної підтримки Національної поліції України з урахуванням структурного реформування Національної поліції України, організаційно-розпорядчих та законодавчих змін, а також розвитку та впровадження інформаційних технологій у правозастосовну діяльність. Серед зазначених розглядаються: облік осіб, причетних до вчинення правопорушень, та у відношенні до яких здійснюється профілактична робота; облік осіб, що розшукуються; облік зареєстрованої вогнепальної зброї; облік кримінальної зброї; облік автотранспорту; облік викрадених, вилучених номерних речей; облік викрадених (втрачених) документів тощо.

Ключові слова: криміналістичні обліки, сучасний стан, Департамент інформаційно-аналітичної підтримки Національної поліції, інформаційно-телекомунікаційна система «Інформаційний портал Національної поліції України».

CRIMINALISTICS DATABASES OF THE INFORMATION AND ANALYTICAL SUPPORT DEPARTMENT OF NATIONAL POLICE OF UKRAINE

Vladlena PRYKHODKO,

Lecturer of the Department of Criminalistics and Judicial Expertise
of Kharkiv National University of Internal Affairs

SUMMARY

The article deals with the current state of criminalistics databases. The reform of the National Police of Ukraine in 2015 resulted in organizational, administrative and legislative changes, as well as development and introduction of information technologies in law enforcement activities. The databases of: criminals involved in preventive work; wanted persons; registered firearms, criminal weapons, automobile transport, stolen and removed numbered things, stolen (lost) documents and others are shown in this article. Their aims and procedure of obtaining a forensic-meaningful information for crimes investigation are also given in the article.

Key words: criminalistics databases, current state, the Department of Information and Analytical Support of the National Police of Ukraine, information and telecommunication system «Informational portal of the National Police of Ukraine».

Постановка проблеми. Використання відомостей, що містяться в криміналістичних обліках, під час розслідування злочинів є необхідною та невід'ємною складовою частиною діяльності співробітників поліції, адже розслідування являє собою процес отримання, аналізу та використання інформації. Ефективність розслідування злочинів багато в чому залежить від наявності в суб'єктів його здійснення достовірної та в необхідній кількості інформації про криміналістично значущі об'єкти, яка може бути отримана з різноманітних джерел. Серед джерел такої інформації важливе місце належить, насамперед, численним криміналістичним облікам – сукупності інформаційно-пошукових систем, що створені та функціонують у правоохоронних органах із метою забезпечення процесу розслідування злочинів певною інформацією про об'єкти підвищеного криміногенного ризику, яка становить їх масиви [1, с. 326].

Актуальність теми дослідження обґрунтовується розвитком інформаційних технологій та їх впровадженням у правозастосовну діяльність, а саме інформаційно-телекомунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України». Поряд із цим реформування Національної поліції України, а також законодавчі нововведення (прийняття низки законів, наказів МВС України) сприяли суттєвим змінам у сфері криміналістичної реєстрації, які потребують дослідження та висвітлення в науковій літературі. Значного розвитку зазнали, передусім, криміналіс-

тичні обліки Департаменту інформаційно-аналітичної підтримки Національної поліції України.

Стан дослідження. Із часів виникнення перших інформаційно-пошукових систем (18–19 ст.) й до наших днів численні науковці, криміналісти-практики присвячують свої роботи дослідженню стану, тенденцій, перспектив та вирішенню проблем криміналістичної реєстрації. Це всім відомі Г. Грос, А.І. Вінберг, П.С. Семенівський, Н.В. Терзієв, І.Н. Якімов, Р.С. Белкін, Д.П. Расейкін, В.Д. Пашко, В.Д. Басай, О.А. Кириченко, Є.Д. Лук'янчиков, В.В. Бірюков. Питання, що пов'язані з інформаційними системами та технологіями в правозастосовній діяльності, розглядали у своїх працях М.М. Зацеркляний, В.М. Струков, О.О. Денісова та інші [2; 3].

Метою статті є дослідження сучасної сукупності інформаційно-пошукових систем, адміністрування якими покладено на інформаційно-аналітичні підрозділи Національної поліції України. Особливого теоретичного та практичного значення потребує вивчення їх видів (структури), призначення кожної інформаційної системи, а також порядку отримання з них криміналістично-значущої для розслідування інформації.

Викладення основного матеріалу. Підрозділи Департаменту інформаційно-аналітичної підтримки Національної поліції України (далі – ДІАП) адмініструють функціонування криміналістичних обліків оперативно-

розшукового та довідково-інформаційного призначення. Вони представлені територіальними управліннями інформаційно-аналітичної підтримки ГУНП (далі – УІАП), секторами інформаційно-аналітичної підтримки (далі – СІАП) та окремими працівниками інформаційної підтримки районних органів поліції [4]. Вказані криміналістичні обліки ведуться у формі автоматизованої бази даних, масиви якої складають записи стосовно певних об'єктів обліку в базах даних певної автоматизованої інформаційної системи (далі – АІС), а відомості щодо об'єктів обліку вносяться до електронних карток.

Із метою підтримки оперативно-службової діяльності працівників Національної поліції України у сфері інформаційно-аналітичного забезпечення розслідування злочинів численні криміналістичні обліки у 2017 році були об'єднані в межах інформаційно-телекомунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України» (далі – ІПНП), яка є складовою частиною єдиної інформаційної системи МВС (далі – СІС МВС) [5].

ІПНП включає в себе такі підсистеми, як: «Особа», «Розшук», «Пізнання», «Номерні речі», «Адміністративна практика», «Гарпун», «Доставлені», «Єдиний облік», «Кримінальна зброя», «Зареєстрована зброя», «ДТП», «Транспортні засоби, що розшуковуються», «Культурні цінності», «Документ», «Домашній арешт», «Корупція», «Атриум», «Дактилоскопічний облік». Користувачі ІПНП у ході розслідування злочинів можуть отримувати відомості щодо подій, правопорушень, осіб, речей, документів, цінностей та іншого майна, які підлягають обліку, та зв'язків між ними [6].

ІП «Особа»: обліку підлягають відомості про осіб, причетних до вчинення правопорушень та у відношенні яких здійснюється профілактична робота працівниками органів НП за такими категоріями: «*підсудні*» – містить відомості про обвинувачених осіб, обвинувальний акт щодо яких направлено до суду; «*раніше судимі*» – містить відомості щодо звільнених із місць позбавлення волі осіб, які відбували покарання за умисний злочин і в яких судимість не знято; «*засуджений до БПВ*» – містить відомості щодо осіб, яким призначено вид покарання, що не передбачає позбавлення волі; «*адміністративний нагляд*» – містить відомості щодо раніше судимих осіб, яким встановлено адміністративний нагляд на підставі ухвали суду за ініціативою органу поліції або в місцях позбавлення волі (в разі закінчення терміну адміністративного нагляду, якщо судимість при цьому не погашено, категорія «адміністративний нагляд» знімається, а в електронній картці з категорією «раніше судимий» проставляється категорія «формальний нагляд»); «*формальний нагляд*» – ця категорія обліку містить відомості щодо раніше судимих осіб, яким призначено покарання БПВ, та осіб, щодо яких закінчився термін адміністративного нагляду (у випадку погашення (зняття) судимості відомості про особу знімаються з категорій «формальний нагляд» або «адміністративний нагляд» одночасно з категорією «раніше судимий» – особа знята з обліку); «*психічнохворі*» – містить відомості щодо осіб, які страждають на тяжкі психічні розлади і перебувають на спеціальному обліку в закладах охорони здоров'я; «*повії*» – містить відомості щодо осіб, притягнутих до адміністративної відповідальності за зайняття проституцією; «*причетний до НОН*» – містить відомості щодо осіб, які вчиняють правопорушення, що пов'язані з незаконним обігом наркотичних засобів або психотропних речовин; «*дитина-правопорушник*» – містить відомості щодо дітей, які перебувають на профілактичному обліку та відносно яких заведено обліково-профілактичні справи; «*сімейний насильник*» – містить відомості щодо осіб, які вчиняють насильство в сім'ї та

яким було винесено офіційне застереження про неприпустимість вчинення насильства в сім'ї [7].

Підсистема має довідково-інформаційне призначення і забезпечує перевірку наявності відомостей про осіб, встановлення місцезнаходження певної особи, внаслідок чого такі відомості сприяють співробітникам правоохоронних органів правильно кваліфікувати подію, отримати орієнтовну інформацію щодо певного громадянина, за умови знаходження інформації про нього в тій чи іншій категорії підсистеми. Інакше кажучи, звертання до ІП «Особа» завершується наданням користувачеві відомостей довідкового змісту на осіб, що перевіряються.

ІП «Розшук»: обліку підлягає інформація щодо осіб, які ухиляються від слідства, суду, відбування покарання, безвісно зниклих та інших категорій осіб, які розшуковуються. Підсистема сприяє розшуку підозрюваних, обвинувачених (підсудних) осіб, які ухиляються від відбування покарання, безвісно зниклих та інших категорій осіб, які розшуковуються. Вона за своїм призначенням є оперативно-розшуковою.

ІП «Пізнання»: автоматизований облік інформації щодо осіб, у тому числі біометричних даних, які переховуються від органів влади, безвісно зниклих осіб, невпізнаних трупів та людей, які не можуть надати про себе будь-яку інформацію у зв'язку з хворобою або неповнолітнім віком. У ній зосереджено інформацію про осіб за категоріями «невідомий хворий», «невідомі дитина», «невпізнаний труп» [6, с. 12].

Інформаційні підсистеми «Розшук» та «Пізнання» сприяють встановленню та ідентифікації зазначених категорій осіб. Підсистеми між собою тісно взаємопов'язані, і, в першу чергу, їх взаємозв'язок зумовлено особливостями облікових об'єктів. Наприклад, особа, що заявлена в розшук, може бути виявленою як та, що померла, вбита чи покінчила життя самогубством на іншій території та обліковуючися як невпізнаний труп, або постраждати в аварії і знаходитись у лікарні в стані, коли не може повідомити своїх установчих даних, без документів чи інших носіїв інформації, що підтверджують її особу. Під час введення інформації про об'єкт в один облік вона обов'язково підлягає перевірці за іншими, інформаційні масиви цих обліків підлягають перехресним перевіркам.

В електронних картках ІП «Особа», ІП «Розшук» та ІП «Пізнання» зазначаються: персональні дані особи, громадянство, місце проживання та реєстрації, дані паспортного документа; вид та строки останнього покарання, статті Кримінального кодексу України (далі – ККУ), дата звільнення з останнього місця позбавлення волі (в разі якщо таке мало місце); категорія обліку особи та підстава взяття її на облік відповідно до класифікатора ІП; дата взяття особи на профілактичний облік в органі поліції; реєстраційний номер та дата матеріалу (ЄРДР, протоколу про адміністративне правопорушення, повідомлення та профілактичні справи); вид правопорушення, учиненого особою, статті ККУ (КУпАП); стислий зміст інформації (фабула): час, місце, опис обставин учинення правопорушення, мотиви, характер насильницьких дій, зібрана інформація, що має відношення до правопорушення; додаткові відомості (за наявності) про особу: прізвиська, приналежність до певного угруповання, руху, організації, фан-клубу (назва, країна, місто), місце роботи, посада, спеціальність, номери телефонів; інші відомості (за наявності) відповідно до реквізитів заповнення електронних карток вказаних інформаційних підсистем [7].

ІП «Номерні речі»: обліку підлягають відомості щодо викрадених, вилучених, втрачених номерних речей; речей, заборонених чи обмежених в обороті, що вилучені в громадян і службових осіб; безгосподарних речей, що виявлені

або вилучені з камер схову вокзалів, портів, аеропортів та добровільно зданих до органу НП [6, с. 12].

Річ визнається номерною, коли вона має індивідуальний заводський (фабричний) номер, номери вузлів (агрегатів) та інші індивідуальні особливості, що дозволяють ідентифікувати предмет: фото- та відеокамери, комп'ютери, годинники, мобільні телефони (номер IMEI) та ін. Саме індивідуальні номери речей слугують ідентифікаторами під час звернення до ПП.

В електронній картці ПП «Номерні речі» зазначаються: номери та дати реєстрації заяви, рапорту в ЄО чи ЄДРД; установчі дані особи, в якій викрадено (вилучено) річ (прізвище, ім'я, по батькові, повна дата народження, місце народження), громадянство, місце проживання та реєстрації; на підставі документів, що посвідчують особу; відомості щодо установи, звідки викрадено річ: найменування, код за ЄДРПОУ, місцезнаходження; групове найменування номерної речі (марка, модель); причина та підстави взяття на облік речі (зняття з обліку); індивідуальний (заводський) номер та рік випуску, номери вузлів (агрегатів), для мобільного телефону – IMEI (індивідуальні особливості речі); дата, час, місце та обставини викрадення (вилучення, знайдення); інші відомості (за наявності) відповідно до реквізитів заповнення електронної картки зазначеної підсистеми [7].

Вказана підсистема функціонує з метою розшуку викрадених і встановлення належності вилучених документів, речей, засобів мобільного зв'язку, які мають індивідуальні номери за злочинами, що пов'язані з їх викраденням.

ІІІ «Культурні цінності»: містить відомості про викрадені та вилучені предмети, що мають культурну (історичну, наукову, художню) цінність, – картини, ікони, колекції монет, ордени та медалі, старовинні книги, рідкісні музичні інструменти та інші музейні експонати [6, с. 12].

Відомості про такі предмети підлягають обліку, якщо вони:

- викрадені з державних сховищ, приватних колекцій, церков чи інших місць;
- вилучені в громадян працівниками правоохоронних органів, митниці відповідно до діючого законодавства;
- викрадені, та надійшло повідомлення НЦБ Інтерполу іноземних держав або Генерального секретаріату Інтерполу до НЦБ Інтерполу при МВС України. Підсистема функціонує з метою розшуку викрадених і встановлення належності вилучених культурних цінностей.

Обов'язковими реквізитами для заповнення інформаційної картки є: найменування об'єкта; назва речі; причина заповнення картки; роки (століття) виготовлення речі (min – max); розмір; кількість; правомочний власник (у випадках крадіжки або втрати); документ, що підтверджує належність предмета до об'єктів матеріальної та духовної культури (культурних цінностей); вид та номер заведення документа, що є підставою для поставлення на облік; дата викрадення (виявлення); орган; місце викрадення (виявлення); фабула (короткий опис події); обов'язкове фотографічне зображення (ескізний або детальний малюнок), прикмети; підрозділ та виконавець [7].

Даний вид обліку ведеться з метою забезпечення розшуку викрадених предметів і сприяння в розслідуванні злочинів, пов'язаних з їх викраденням. Культурні цінності беруться на облік тільки на підставі офіційного документа, який підтверджує її належність до об'єктів матеріальної і духовної культури, а також обов'язкового фотографічного зображення (ескізний або детальний малюнок).

ІІІ «Кримінальна зброя»: обліку підлягають відомості щодо зброї, викраденої, втраченої, знайденої, зданої до органу НП, вилученої працівниками поліції із числа тієї, що незаконно зберігалася, незалежно від її технічного ста-

ну, що має індивідуальні заводські (фабричні) номери або номери деталей: нарізної; комбінованої; гладкоствольної; газової; пневматичної; стартової; сигнальної; під патрон Флобера; холодної; пристроїв для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії; як бойової, так і охолощеної зброї [6, с. 12].

Після занесення відомостей про конкретний екземпляр зброї на облік його обов'язково направляють для перевірки за кулегільзотекою (оперативно-розшуковий облік Експертної служби МВС), в якому зосереджуються кулі, гільзи з місць вчинення нерозкритих злочинів, що дозволяє виявляти факти застосування конкретного екземпляра зброї під час їх вчинення.

За результатами перевірки в ПП можливо встановити, що зброя (вилучена, добровільно здана, знайдена) є вже зареєстрованою в підсистемі як викрадена чи втрачена зброя. У подальшому відповідальним працівником за наявності законних підстав вирішується питання про її повернення власникові. Підсистема має розшукове призначення.

ІІІ «Зареєстрована зброя»: в підсистемі обліку підлягають відомості щодо бойової та охолощеної зброї, що має індивідуальні заводські (фабричні) номери, перебуває в користуванні громадян, підприємств, установ, організацій, господарських об'єднань, яким надано відповідно до законодавства дозвіл на її придбання, зберігання, носіння, перевезення, та яка обліковується підрозділами дозвільної системи Національної поліції. Реєстрації підлягають відомості про нарізну, комбіновану, гладкоствольну, газову, пневматичну, холодну зброю, пристрої вітчизняного та іноземного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії [6, с. 13].

Із такої системи можна отримати вичерпну інформацію довідкового характеру про зброю та її власника. У випадку втрати зброї інформація про неї передається до ПП «Кримінальна зброя».

В електронних картках ПП «Кримінальна зброя» та ПП «Зареєстрована зброя» обов'язковими реквізитами для заповнення є: номери та дати реєстрації заяви, ЄДРД (протоколу вилучення, повідомлення про знайдення) в органі поліції; місце та обставини викрадення (втрати, вилучення, знайдення), дата та час скоєння; найменування зброї, марка, модель, причини взяття/зняття її на облік (у кого/ким викрадена/втрачена); індивідуальний (заводський) номер та рік випуску, номери вузлів (деталей); характерні особливості зброї, розпізнавальні ознаки, спосіб виготовлення, використання матеріалів та обладнання для цього (за висновками експертних досліджень); відомості результатів експертних досліджень в обов'язковому порядку в разі вилучення/знайдення/добровільної здачі незареєстрованої зброї; персональні дані особи, яка втратила (в якій викрадено, вилучено, добровільно здала) зброю (прізвище, ім'я, по батькові, дата народження, місце народження), громадянство, місце проживання та реєстрації, належність зброї; інші відомості (за наявності) відповідно до реквізитів електронних карток ПП «Кримінальна зброя» [6].

ІІІ «ДТП»: обліку підлягають відомості про зареєстровані дорожньо-транспортні пригоди: дата та час скоєння, вид ДТП, дорожні умови, характеристика місця скоєння, № ЄДРД чи № адміністративного протоколу, фото-, відеозображення з місця ДТП, транспортний/ні засоби, учасники дорожньо-транспортної пригоди тощо. Можливості підсистеми дозволяють виводити на екран ділянку карти регіону (країни) з позначенням на ній маркером координат місця скоєння ДТП [6]. Опрацювання відомостей із підсистеми дозволяє отримувати довідкову інформацію про елементи механізму дорожньо-транспортної пригоди,

встановлювати осіб, що розшуковуються, а також проводити аналіз місць із найбільшим рівнем аварійності та подальшим інформуванням дорожніх служб у профілактичних цілях зі зменшення аварій на дорожніх шляхах України.

ІІ «Транспортні засоби, що розшуковуються»: підлягають відомості щодо транспортних засобів (автомобілів, мотоциклів та мопедів, (далі – ТЗ)), які розшуковуються у зв'язку з їх незаконним заволодінням або безвісним зникненням особи разом із цим ТЗ, а також виявлених безхазайних ТЗ; у тому числі відомості про викрадені та утрачені державні номерні знаки транспортних засобів (далі – ТЗ) [7].

Автомобілотранспортні засоби мають у своєму складі пронумеровані деталі, які виконують функції ідентифікаторів: державний номерний знак, заводські номери кузова (шасі) та двигуна, серія і номер реєстраційних документів ТЗ, характерні особливості ТЗ, у тому числі за результатами експертних досліджень ТЗ. Саме їх використовують для ідентифікації транспортного засобу у випадку його заволодіння злочинцями. Зазвичай обліки автомобілотранспортних засобів добре «спрацьовують» у разі звернення до них правоохоронців, що в результаті слідчих (розшукових) дій виявили ТЗ, а пояснити його знаходження в певному місці складно (або у випадку виявлення великої кількості деталей для автомобілів різних моделей чи номерних знаків). Первинні відомості щодо викрадених (виявлених) ТЗ упродовж однієї години вносяться до ІІ «Єдиний облік», «ТЗ, що розшуковуються», про що негайно інформуються оперативні чергові ЧЧ ВП та ЧЧ ГУНП. Підсистема є розшукового призначення.

ІІІ «Гарпун»: автоматизований облік даних про транспортні засоби, які пересуваються шляхами загального користування, та номерні знаки, які розшуковуються з будь-яких підстав у рамках кримінального провадження, стали засобом або предметом учиненого кримінального правопорушення, та інші відомості про транспорт, які можуть становити службовий інтерес для правоохоронних органів у процесі з'ясування об'єктивних обставин у разі встановлення або запобігання факту порушень прав та свобод людини, гарантованих державою [6, с. 12].

Підсистема знаходиться в стадії впровадження та дозволить виявляти факти незаконної реєстрації ТЗ, виконуючи розшукове призначення.

ІІІ «Документ»: обліку підлягають відомості щодо викрадених, утрачених документів (бланків документів), паспортних документів померлих громадян України, не зданих до органів ДМС, паспортних документів, визнаних недійсними, паспортних документів осіб, які знаходяться в розшуку, та тих, які мають індивідуальні заводські номери [7] за такими категоріями: «Втрачені»; «Викрадені»; «Власник документа розшукується».

Відомості про документи вносяться до підсистеми після подання особою письмової заяви про втрату до ДМС України за місцем її реєстрації або письмової заяви до ЧЧ органу НП за місцем вчинення злочину або за місцем її реєстрації (постійного проживання), а викрадення (утрата) бланків документів суворої звітності має бути зареєстровано в органі НП.

До електронної картки підсистеми вносяться: дата реєстрації заяви, номер та дата реєстрації ЄРДР, справи про втрату, розшукової справи та рішення про визнання недійсним паспортного документа; дата, час, місце, обставини викрадення (втрата, вилучення, знайдено); найменування документа, причина поставлення на облік, підстави взяття його на облік (зняття з обліку); серія та номер документа, дата видачі, орган, який видав документ; установчі дані особи, в якій викрадено (втрачено, не здано тощо) документ (прізвище, ім'я, по батькові, дата народження,

місце народження), громадянство, місце проживання та реєстрації; інше.

За допомогою підсистеми можна встановлювати, що вилучений у певної особи документ зареєстрований на обліку як викрадений, втрачений, або певна особа розшукується поліцією та перебуває на обліку в ІІ «Розшук».

ІІІ «Єдиний облік»: автоматизований облік заяв та повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події, зареєстровані органами Національної поліції України, в тому числі їх структурними (відокремленими) підрозділами (управліннями, відділами, відділеннями) [6, с. 11].

В електронну картку вносяться вичерпні відомості про подію, а саме: автоматичне присвоєння порядкового реєстраційного номеру повідомлення про вчинені кримінальні правопорушення та інші події ЧЧ ВП (далі – журнал ЄО); час надходження заяви, повідомлення про кримінальне правопорушення чи іншу подію (дата, години, хвилини); подія, масові заходи, адміністративне правопорушення, інформація, кримінальне правопорушення відповідно до чинного довідника; зміст (фабула) заяви (повідомлення) про подію, час, місце, засоби, обставини вчинення, характер насильницьких дій та інші відомості (за наявності) відповідно до реквізитів заповнення електронної картки ІІ «Єдиний облік»; хто, коли і в якій формі повідомив про кримінальне правопорушення чи подію (прізвище, ім'я, по батькові, адреси реєстрації та проживання, телефон заявника (домашній, робочий, мобільний); назва, місцезнаходження установи, підприємства, організації, телефон керівника); відомості про потерпілого (заявника): прізвище, ім'я, по батькові, дата та місце народження, громадянство, місце реєстрації та проживання; номер, дата, час отримання заявником талона-повідомлення; відомості про особу, якій повідомлено про підозру або затримано в порядку ст. 208 КПК України: прізвище, ім'я, по батькові, дата та місце народження, громадянство, місце реєстрації та проживання; коли, хто з керівництва відділу поліції та органів прокуратури виїжджав на місце кримінального правопорушення або іншої події (у випадку направлення слідчо-оперативної групи – персональний склад та час її виїзду); первинні відомості, зібрані слідчо-оперативною групою на місці вчинення кримінального правопорушення: спосіб скоєння, речові докази, види та кількість вилучених слідів, відомості щодо використання зброї (вибухових речовин), транспортних засобів; відомості щодо об'єкта злочинного посягання, наявність на ньому охорони, сигналізації, хімічної пастки, інші суттєві відомості; відомості про результати розгляду заяви чи повідомлення про вчинені кримінальні правопорушення та інші події (дата та година внесення заяви чи повідомлення до Єдиного реєстру досудових розслідувань із зазначенням номеру кримінального провадження, номер протоколу та дата складання протоколу про адміністративне правопорушення, розглянуто відповідно до Закону України, «Про звернення громадян» тощо); перелік усіх речей (документів, цінностей, іншого майна), викрадених, вилучених з ознаками підробки, заборонених або обмежених в обороті в громадян і службових осіб, безгосподарних, що знайдено або вилучено з камер схову вокзалів, портів, аеропортів та зданих до органів поліції.

Під час отримання інформації з ІІІ «Єдиний облік» можна відслідковувати, що певні категорії громадян схильні до скоєння аналогічних правопорушень, проаналізувати райони зростання злочинності в цілях подальшого вдосконалення розстановки сил та засобів органів поліції, коригувати маршрути їх патрулювання.

ІІІ «Доставлені»: обліку підлягають відомості щодо випадків адміністративного затримання (ст. 259, 263 КУпАП) осіб працівниками НП, або затримання згідно з дорученнями правоохоронних органів, або затримання осіб органами

досудового розслідування (ст. 208 КПК), а також обліковуються інформація про надання затриманим особам безоплатної вторинної правової допомоги [7].

За запитом із підсистеми можна отримати такі відомості: орган, до якого доставлялася особа; персональні дані особи (прізвище, ім'я, по батькові, дата народження, місце народження), стать, громадянство, місце проживання та реєстрації, дані документа, що посвідчує особу; номер запису та дату реєстрації особи в відповідному журналі обліку осіб, яких доставлено/запрошено до органу поліції (журнал обліку осіб, доставлених, відвідувачів та запрошених, книга обліку осіб, поміщених до кімнати затриманих та доставлених до ЧЧ органу поліції, книга обліку осіб, які утримуються в ІТТ, журнал інформування центрів із надання безоплатної правової допомоги затриманим); категорія особи, яку доставлено до органу поліції (затримання, доставлення, запрошення, відвідування); номер документа та орган його видачі, на підставі якого здійснено затримання особи; структурний підрозділ та прізвище працівника, який здійснював затримання/доставлення; місце утримання затриманої особи; інформація щодо надання особи правової допомоги – повідомлення відповідного центру з надання безоплатної правової допомоги та адвоката, визначеного ним; інформація щодо надання особі медичної допомоги; час, дата та причина вибуття особи з органу поліції (дата, години, хвилини, куди вибув, причина). В електронній картці на кожну особу обов'язковим реквізитом є фотозображення доставленої особи.

ІІІ «Адміністративна практика»: автоматизованому обліку підлягають відомості щодо зареєстрованих адміністративних правопорушень, осіб, які їх вчинили, та результати розгляду цих правопорушень, а також виконання накладених стягнень у вигляді штрафів та обмін даними про виписки з рахунків надходжень державного бюджету щодо адміністративних штрафів між інформаційною підсистемою «бюджетна установа МВС» та системою ІІІІІ [6, с. 11].

За допомогою підсистеми можна отримувати довідкову інформацію про осіб, події та відповідальність зареєстрованих осіб, унаслідок чого такі відомості сприяють співробітникам правоохоронних органів у належній кваліфікації подій, отриманні орієнтовної інформації щодо певного громадянина, за умови знаходження інформації про нього в підсистемі.

ІІІ «Корупція»: обліку підлягають відомості щодо всіх зареєстрованих кримінальних та адміністративних корупційних правопорушень, осіб, які їх учинили, та результати розгляду цих правопорушень у судах [6, с. 12].

В електронній картці містяться типові до ІІІ «Єдиний облік» відомості, підсистема має довідкове призначення, може надавати користувачам вичерпну інформацію, пов'язану із зареєстрованими корупційними правопорушеннями.

ІІІ «Домашній арешт»: обліку підлягають дані про осіб, щодо яких органами ІІІ України здійснюється виконання ухвал слідчого судді, суду про обрання запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту.

ІІІ «Атріум»: є автоматизованим обліком даних стосовно осіб, звільнених із місць позбавлення волі, засуджених та тих, які притягаються до кримінальної відповідальності (вручене повідомлення про підозру) [6, с. 13].

Із підсистеми можна отримувати відомості про наявність судимості, час та місце засудження особи, місце відбування покарання, час звільнення та ін. Основу її масивів складають електронні картки, де вміщуються установчі дані, відомості про народження, притягнення до кримінальної відповідальності, судимість, місце та термін відбування покарання. У теперішній час підсистема знаходиться

в стадії впровадження в практичну діяльність підрозділів УІАП.

ІІІ «Дактилоскопичний облік»: являє собою автоматизований облік дактилоскопичної інформації, що накопичує електронний масив дактилоскопичних карт, складених щодо осіб, затриманих за підозрою у вчиненні правопорушень (адміністративне затримання, затримання згідно з дорученням органів правопорядку, затримання осіб органами досудового розслідування, адміністративний арешт, домашній арешт), а також невпізнаних трупів та людей, які не можуть надати про себе будь-яку інформацію у зв'язку з хворобою або неповнолітнім віком. Тобто її масиви складають дактилоскопичні картки відомих осіб (криміногенних категорій), які перебувають на обліку в різних підсистемах ІІІІІ [6, с. 13].

За наявності дактилоскопичної карти особу можна буде перевірити за ІІІ «Атріум» та ІІІ «Дактилоскопичний облік». Перевірка за дактилоскопичним обліком інформаційних підрозділів здійснюється за наявності оригіналу дактилоскопичної карти з чіткими відбитками на ній десятих пальців рук із контрольними відбитками. Підсистеми дозволяють отримувати різного роду інформацію в ході розслідування злочинів (наприклад, встановити особу злочинця, який відмовляється повідомити про себе відомості або дає неправдиві установчі дані).

Доступ до інформаційних ресурсів Інформаційного порталу Національної поліції України є обмеженим. Право безпосереднього доступу до інформаційних підсистем ІІІІІ мають лише авторизовані користувачі виключно в рамках їх функціональних обов'язків та наданого їм рівня доступу до відповідних ІІІ ІІІІІ. Для користувачів встановлюються чотири рівні доступу до інформаційних ресурсів ІІІІІ для пошуку чи перегляду інформації та один рівень для внесення інформації до відповідних ІІІ ІІІІІ. Кожен користувач може мати тільки один рівень доступу для пошуку чи перегляду.

Інформація з інформаційних підсистем ІІІІІ надається у формі витягів лише за офіційними запитами (письмова вимога, телеграма, телефонограма, шифротелеграма, мотивований лист-запит довільної форми) суду, органів прокуратури, досудового розслідування, оперативних підрозділів ІІІ інших регіонів (областей), органів державної влади (посадових осіб), правоохоронних органів інших держав у зв'язку зі здійсненням ними повноважень, визначених чинним законодавством. Направлення офіційних запитів та їх одержання здійснюється: поштою або через спеціально виділених працівників (кур'єрів), які є уповноваженими особами; через спецвідділ (шифром); електронною поштою, факсом, телеграфом; через канцелярію органу ІІІ.

Висновки. Під час характеристики криміналістичних обліків ДІАП стало зрозумілим, що їх автоматизація вирішила низку проблем, що довгий час стояли перед обліково-реєстраційною діяльністю. Перш за все, автоматизація позитивно вплинула на процеси введення, опрацювання інформації та формування відповідей на запити. У деяких системах ці процеси мають автоматизований і навіть автоматичний характер: введення інформації пристроями сканування, автоматичне опрацювання з можливістю коригування оператором тощо. Можливості автоматизованих інформаційно-пошукових систем забезпечують швидкий пошук та порівняння інформації про конкретний об'єкт або групи об'єктів із визначеними параметрами.

Упровадження високорозвинених інформаційних технологій в облікову діяльність якісно відобразилося на розвитку криміналістичної реєстрації в цілому, знайшовши своє вираження в інтеграції автоматизованих інформаційно-пошукових систем (криміналістичних обліків) в єдиний інформаційний простір – такий, як Єдина інформаційна система МВС Украї-

ни зі структурною складовою частиною «Інформаційно-телекомунікаційна система «Інформаційний портал Національної поліції України». Спеціальне програмне забезпечення дозволяє аналізувати інформацію всієї сукупності баз даних, що входять до інтегрованого банку даних, встановлювати зв'язки між окремими обліками, в яких відображено інформацію про один об'єкт, але за різними параметрами, а також зв'язки різних об'єктів, що мають спільні інформаційні поля. Це поставило функціонування криміналістичних обліків на принципово новий рівень. Завдяки ПНП можливим стало виділення дублюючої інформації розрізнених обліків у центральну частину ядра, внаслідок чого виключається повтор даних і в той же час автоматично встановлюються взаємозв'язки між об'єктами. Отже, всі обліки, які є підсистемами ПНП, інтегровані в єдиний інформаційний банк даних, в якому завдяки взаємозв'язку підсистем між собою можна отримувати різноманітні розгорнуті досьє на осіб чи події.

Стосовно інформаційно-пошукових систем Департаменту інформаційно-аналітичної підтримки Національної поліції України можна стверджувати, що останніми роками вони зазнали вагомих позитивних змін структурного, організаційно-розпорядчого та правового характеру, які орієнтовані на високу ефективність використання облікової інформації в ході розслідування злочинів.

Список використаної літератури:

1. Бірюков В.В. Теоретичні основи інформаційно-довідкового забезпечення розслідування злочинів: монографія / Луган. держ. Ун-т внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка. Луганськ: РВС ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2009. 664 с.

2. Зацеркляний М.М. Інформаційні системи і технології в діяльності правоохоронних органів: навч. посіб. Харків: Тимченко, 2010. 382 с.

3. Денісова О.О. Інформаційні системи і технології в юридичній діяльності. Київ: КНЕУ, 2003. 315 с.

4. Наказ МВС України № 870 від 20.10.2017 р. «Про затвердження Положення про автоматизовану інформаційну систему оперативного призначення єдиної інформаційної системи МВС» // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1433-17> (дата звернення: 10.07.2018).

5. Наказ МВС України № 676 від 03.08.2017р. «Про затвердження Положення про інформаційно-телекомунікаційну систему «Інформаційний портал Національної поліції України» // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1059-17> (дата звернення: 11.07.2018).

6. Часткове технічне завдання Інформаційно-телекомунікаційна система «Інформаційний портал Національної поліції України» від 2.10.2017 р. Київ, 2017. 27 с.

7. Методичні рекомендації щодо алгоритму дій користувачів з організації формування Інтегрованої інформаційно-пошукової системи органів внутрішніх справ України: від 16.01.2014 № 737/3 р.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРА

Приходько Владлена Олександрівна – викладач кафедри криміналістики та судової експертології Харківського національного університету внутрішніх справ

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Prykhodko Vladlena Oleksandrivna – Lecturer of the Department of Criminalistics and Judicial Expertise of Kharkiv National University of Internal Affairs

vladlena_prihodko@ukr.net